

**QISHLOQ XO'JALIGIDA EKOLOGIK TOZA VA EKSPORTBOP MAHSULOT ISHLAB
CHIQRISHNI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY-HUQUQIY ASOSLARI**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10573371>

Nosirov Sobirjon Abdurasulovich

Oriental universiteti Iqtisodiyot magistri

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Milliy iqtisodiyotni isloh qilish borasida tashqi savdo, soliq va moliya siyosatini liberallashtirish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, organik mahsulotlarni ekologik toza ekanligini tasdiqlovchi qanday me'yorlar va standartlar ishlab chiqilganligi, Qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini oshirish haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *iqtisodiyot, tadbirkorlik, qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat, ekologiya, qo'llab-quvvatlash, isloh qilish.*

Abstract: *In this article, regarding the reform of the national economy, the liberalization of foreign trade, tax and financial policy, support for entrepreneurship, what norms and standards have been developed that confirm that organic products are environmentally friendly, Agriculture and food production there is talk of increasing the volume of output.*

Key words: *economy, entrepreneurship, agriculture, food, ecology, support, reform.*

Аннотация: *В данной статье относительно реформирования национальной экономики, либерализации внешней торговли, налоговой и финансовой политики, поддержки предпринимательства, какие нормы и стандарты разработаны, подтверждающие, что органическая продукция является экологически чистой, существует сельское хозяйство и производство продуктов питания. ведутся разговоры об увеличении объемов производства.*

Ключевые слова: *экономика, предпринимательство, сельское хозяйство, продовольствие, экология, поддержка, реформа.*

Qishloq xo'jaligida ekologik toza va eksportbop mahsulot ishlab chiqarishni rivojlantirishning tashkiliy-huquqiy asoslari juda muhim mavzu. Bu sohada rivojlanishning amalga oshirilishi uchun bir nechta tashkiliy-huquqiy va ijtimoiy jarayonlarni kuzatish kerak.

TASHKILY-HUQUQIY ASOSLARI:

1. Qonun va Tuzilmalar: Ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqarish yoki organik xo'jalik, qishloqdagi qonunsizlik qilib, davlat qonuni va tuzilmalari orqali himoya qilinishi lozim. Bunday qonunlar mehnat huquqi, oziq-ovqat mahsulotlari sertifikatlari, ekologik standartlar va sertifikatlar kabi muhim nuqtalarni o'z ichiga oladi.

2. Himoya va Ma'naviy Javobgarlik: Ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishda himoya va ma'naviy javobgarlikning o'рни katta. Mehnat ishlari issiqlik, suv, va hayvonot mahsulotlarining sifatini ta'minlashda duch keltiriladi.

3. Sertifikat va Standartlar: Mahsulotlar ekologik sertifikatlar olishi, ya'ni ularni kimyoviy moddalardan ozod qilish, mehnat huquqlarining himoya qilinishi va ekologik toza mahsulotni isbotlashda muhimdir.

4. Tadbirkorlik va Investitsiyalar: Qishloq xo'jaligida bu sohani rivojlantirish uchun tadbirkorlar va investorlarga energiya, moliya, va texnikaviy qo'llanmalarni jalb etish uchun ma'lum imtiyozlar, dastur va tadbirlar ko'zden kechirish kerak.

IJTIMOY JARAYONLAR:

1. Edukatsiya va tarbiya: O'zgaruvchanlikni qabul qilish, ekologik toza mahsulotlarning qadami bilan yaqinlashish uchun fuqarolarning va ko'makdosh tashkilotlarining ma'lumotlarga ega bo'lishi kerak.

2. Ko'makdosh tashkilotlar bilan hamkorlik: Ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishda, ko'makdosh tashkilotlar bilan hamkorlik juda muhimdir. ular sertifikat va eksport boyicha maslahatlar, tanaffus va bozorlash sohasida ko'mak qila oladilar.

3. Tarixiy-hunarmandchilik va mahsulotlarni sotish: Mahalliy turar-joylar, bazarlar va mahsulotlarni sotish yerlari ekologik toza mahsulotlarni sotib olish uchun muhim manbalar hisoblanadi.

Mamlakatimizni 2017 — 2021-yillarda rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi doirasida o'tgan davr mobaynida davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini tubdan isloh etishga qaratilgan 300 ga yaqin qonun, 4 mingdan ziyod O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari qabul qilindi.

Shuningdek, inson huquqlarini ta'minlash, davlat organlarining hisobdorligi va ochiqligini kuchaytirish hamda fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalarining roli, aholi va jamoat birlashmalarining siyosiy faolligini oshirish bo'yicha tizimli ishlar amalga oshirildi.

Milliy iqtisodiyotni isloh qilish borasida tashqi savdo, soliq va moliya siyosatini liberallashtirish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va xususiy mulk daxlsizligini kafolatlash, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini chuqur qayta ishlashni tashkil etish hamda hududlarni jadal rivojlantirishni ta'minlash bo'yicha ta'sirchan choralar ko'rildi.

Fuqarolarning ijtimoiy himoyasini kuchaytirish va kambag'allikni qisqartirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida belgilanib, aholini yangi ish o'rinlari va kafolatli daromad manbai, malakali tibbiy va ta'lim xizmatlari, munosib yashash sharoitlari bilan ta'minlash sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarildi.

So'nggi besh yillik islohotlarning natijasida mamlakatimizda Yangi O'zbekistonni barpo etishning zarur siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va ilmiy-ma'rifiy asoslari yaratildi.

Ta'kidlash joizki, jahon bozorlarida ekologik toza mahsulotlarga bo'lgan talab ortib borayotgan bo'lsada, ularni ishlab chiqarish an'anaviy ishlab chiqarishga nisbatan katta

xarajatlar sarflanadi. Jumladan, ekologik toza mahsulotlarning bahosi oddiy mahsulotlarga nisbatan 3-5 barobargacha qimmat turadi.

Organik dexqonchilikning o'ziga xosligi shundaki, u an'anaviy dehqonchilikka nisbatan xarajatlarning yuqoriligi bilan farqlanadi. Organik mahsulotlar yetishtirishda ekologik toza havo, tuproq, suv va boshqa omillarning ahamiyati beqiyos va bevosita ana shu omillar bilan bog'liqdir.

Bugungi kunda dunyoning rivojlangan mamlakatlarida organik-ekologik toza mahsulot yetishtirish va unga bo'lgan talab tobora ortib bormoqda.

Ekologik toza mahsulot deb nimaga aytiladi? Ekologik toza mahsulotning ilmiy sinonimi organik mahsulot, deb ataladi. Olimlar ekologik toza mahsulot inson sog'lig'iga zarar yetkazmasligi, kelajak avlod salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatmasligi va yuqori ijtimoiy-iqtisodiy samaraga ega bo'lishini asoslab berishgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatganki, ekologik toza mahsulotlar iste'mol qilinganda odamlarning o'rtacha umr ko'rish yoshining ortishi, aholi orasida har xil kasalliklar tarqalish darajasi hamda bolalar o'limining kamayishi va boshqa muhim ijobiy ko'rsatkichlarga erishilgan.

Organik mahsulotlar deyilganda organik so'zi «cheklangan» ma'nosini anglatib, qo'shimcha mineral o'g'itlarsiz, zaharli ximikatlarsiz va boshqa texnogen ta'sirlarsiz mahsulot yetishtirish yoki tabiiy toza xomashyolardan olingan, zamonaviy texnologiyalar asosida yetishtirilgan mahsulotlardir.

Bugun O'zbekiston qishloq xo'jaligi tizimida qo'shimcha mineral o'g'itlarsiz, zaharli ximikatlarsiz va boshqa texnogen ta'sirlarsiz yetishtirilgan mahsulotlar necha foizni tashkil etadi? Umuman mamlakatimizda organik mahsulotlarni ekologik toza ekanligini tasdiqlovchi qanday me'yorlar va standartlar ishlab chiqilgan? Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga ta'sir etuvchi asosiy omillar mavjud. Masalan, aholi sonining o'sib borishi, yer, suv va energiya resurslariga bo'lgan talabning ortishi, iqlimning keskin o'zgarishi oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga ta'sir etuvchi asosiy omillardir. Ekologiya va suv ta'minoti bilan bog'liq muammolar ushbu yo'nalishda yangi vazifalarni hal qilish majburiyatini keltirib chiqaradi.

Qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini oshirish, eksport geografiasini kengaytirish bo'yicha belgilangan rejaga muvofiq ishlar tashkil qilinmoqda.

Ekologik toza mahsulotning afzalliklari katta. Bu kabi mahsulot yetishtiriladigan yerlarda avvalo 3 yil davomida tozalash tadbirlari o'tkazilishi talab etiladi. Shundan so'nggina yer tekshirilib, organik-ekologik toza mahsulot yetishtirish uchun sertifikat beriladi. Mahsulot yetishtirishda turli kimyoviy vositalar, mineral o'g'itlardan foydalanish va genetik modifikatsiyalangan ekin navlarini ekish qat'iy taqiqlanadi. Bunda asosiy agrotexnik tadbirlar qo'l mehnati evaziga bajariladi. Shunday usulda yetishtirilgan organik yoki ekologik toza mahsulotning tarkibida 95 foizgacha organik modda bo'ladi.

Aniqroq, ekologik toza va eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarish uchun bu tashkiliy-huquqiy va ijtimoiy asoslar rivojlantirish uchun katta ahamiyatga ega. Ushbu sohaning rivojlanishi ekologik bilanishning o'zgarishi, oddiyroq foydalanish va investitsiyalarni jalb

etish bilan birlashtirilgan bo'lishi kerak. Bu erda tadbirkorlarning himoya uchun qonun, tuzilmalar va ijtimoiy qabul qilingan huquqlar masalalarni chuqur o'rganishlari kerak, shuningdek, ko'makdosh tashkilotlar bilan hamkorlik va turli mahalliy xodimlar bilan ishlashlari muhimdir.

ADABIYOTLAR RO`YHATI:

1. Abdirayimov A., Umarov A., Bahronova S. QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHDA ORGANIK XALQARO STANDARTLARNI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 11. – С. 32-40.

2. Ilyosov A. Ekologik Toza Mahsulot Yetishtirishda Dukkakli Ekinlarning Ahamiyati //Центр Научных Публикаций (buxdu. uz). – 2020. – Т. 6. – №. 3. Xalmatjanova G. et al. O'ZBEKISTONDA YER RESURSLARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA SAMARADORLIGI //Scientific journal of the Fergana State University. – 2022. – №. 1. – С. 18-18.